

INSTRUKTION BRUKSANVISNING

En instruktion är en text som förklarar hur något ska utföras. Exempel på instruktionstexter är bruksanvisningar, manualer och recept. Instruktionens syfte är att hjälpa personer att på bästa och mest säkra sätt tillverka, programmera eller tillaga något.

Sid 1/5

Förutom anvisningar om hur och i vilken ordning man ska utföra något brukar även instruktioner innehålla tips, råd och varningar.

Beskrivningen här nedanför utgår från en skoluppgift om att skriva en bruksanvisning för en nutida teknisk apparat för en 1800-talsmänniska. Ett utdrag från bruksanvisningen finns även att läsa som exempeltext.

INSTRUKTIONEN I NATURVETENSKAPLIGA ÄMNET OCH TEKNIK

I skolan fungerar det utmärkt att låta eleverna arbeta med instruktioner. De kan få i uppgift att skriva anvisningar som har anknytning till det naturvetenskapliga eller tekniska stoff som de arbetar med och på så sätt få visa kunskaper inom arbetsområdet. Det kan handla om att på ett tydligt och enkelt sätt förklara fakta, begrepp, modeller och teorier. För äldre elever kan det vara möjligt att i en bruksanvisning beskriva och instruera till exempel en 1800-talsmänniska eller en utomjording hur en mobiltelefon fungerar. För de yngre barnen kan instruktioner om hur man sköter om ett djur eller hur enkla tekniska apparater fungerar vara en lämplig uppgift.

Eleverna kan i instruktionen visa att de kan framställa texter med naturvetenskapligt och tekniskt innehåll som är anpassade till en given mottagare.

INSTRUKTIONENS STRUKTUR

En instruktion är ofta uppdelad i flera delar, beroende på hur omfattande och avancerad den är. Delarna brukar bestå av en allmän del där man talar om vad som är syftet med instruktionen, en del där man beskriver vilka tillbehör, ingredienser eller material man behöver samt en avslutande del där man i tur och ordning beskriver hur något ska utföras.

Allmän del

I den första delen beskriver och förklarar man i allmänna ordalag vad som är målet med instruktionen:

Detta är en bruksanvisning för den smarta telefonen Yp-haxophone7. Den vänder sig till dig som är född i början av 1800-talet och som av okända skäl hamnat i vår tid och som nu vill hålla kontakten med nyfunna vänner, lyssna på musik och surfa på internet.

I den allmänna informationen brukar det även finnas en bild med en översikt över till exempel produkten eller maträtten. Gäller det en bruksanvisning är ofta olika delar och funktioner på produkten utmärkta med siffror som förklaras kortfattat.

Tillbehör, ingredienser och material

Nästa del i instruktionen handlar om vilka material, ingredienser eller tillbehör som behövs:

Till din smarta telefon Yphaxophone7 följer ett antal tillbehör.

1. Strömadaptern (1a).

Yphaxophone7 har ett uppladdningsbart batteri. Batteriet laddar du genom att koppla den smala änden av strömadaptern (se bild 1) till telefonen.

I vissa instruktioner står det även om man behöver några särskilda verktyg eller tillbehör.

Arbetsordning

Därefter följer själva anvisningen för hur man sätter ihop, tillagar eller programmerar till exempel produkten eller maträtten steg för steg. För att göra denna anvisning så tydlig som möjligt följer instruktionen en kronologisk ordning:

*Knappa in ett telefonnummer genom att trycka ner siffrorna i rätt ordning, till exempel 9 0 5 1 0.
Tryck därefter på symbolen med telefonluren.
Sätt telefonen mot örat.*

I vissa instruktioner använder man punktform eller numrering för att förtydliga kronologin.

Instruktionen kan även innehålla varningar, tips och goda råd för att hjälpa brukaren:

Om någon svarar i andra änden bli inte rädd! Personen ifråga sitter inte inne i telefonen, utan kan vara långt därifrån.

Tänk på att inte skrika när du talar eftersom du riskerar att ge din samtalspartner hörselskador.

INSTRUKTIONENS SPRÅK

Språket i en instruktion är formellt och enkelt. Meningen är att de flesta människor ska kunna genomföra anvisningarna i instruktionen på ett smidigt och säkert sätt. Texten behöver därför anpassas beroende på vilken förförståelse som man vet att läsaren har eller inte har.

Den andra änden som består av två piggår ansluter du till ett eluttag. De allra flesta hem har ett antal eluttag och de består av ett hölje i bakelit med två hål

För vissa produkter finns instruktionen på flera språk.

Presens och imperativ

Instruktioner skriver man i nutid, presens.

Knappa in din personliga kod när textmeddelandet "Ange din pinkod" visar sig i displayen. Koden finns du på baksidan av denna folder.

I instruktionen uppmanar man användaren att utföra något och skriver därför vissa verb i uppmaningsform, det vill säga imperativ:

*Tryck på knappen på mobilens högra sida
Vänta i ett par sekunder.*

Tilltal

Tilltalet i en instruktion kan variera. I vissa instruktioner använder man imperativform och tilltalar läsaren med du:

*Vänta medan dina uppgifter laddas upp. Det kan ta upp till ett par minuter.
Din telefon är nu redo att användas.*

Andra instruktioner använder istället ett man-tilltal. I vissa instruktioner varierar man mellan olika tilltal i de olika delarna av instruktionen. Som lärare kan det vara bra att be eleverna att bestämma sig för vilket tilltal de ska använda.

ARBETSGÅNG INSTRUKTION

Välj ämne

Välj vad instruktionen ska handla om. Vad för typ av instruktion är det som ska skrivas? Är det en bruksanvisning, en monteringsanvisning, en labbinstruktion eller ett recept?

Tänk på mottagaren

Var någonstans ska man kunna läsa instruktionen? Vem ska läsa den? Vilka förkunskaper har läsarna i det ämne som instruktionen handlar om?

Samla information

Sök information som behövs för att skriva instruktionen. Behövs det några särskilda tillbehör eller andra material för att kunna genomföra instruktionen? Fundera på i vilken ordning anvisningarna i instruktionen ska komma.

Skriv instruktionen

Skriv texten. Förklara vad instruktionen ska leda till. Vilka tillbehör, material eller ingredienser behövs? Skriv anvisningarna i kronologisk ordning. Använd imperativform på verben där det passar. Glöm inte att ge tips, råd eller varningar.

Respons

Be om respons på instruktionen och gör sedan en sista genomläsning och bearbetning av texten.